



NORSK OLJEMUSEUM ÅRBOK 2015





Et yrkesliv med Valhall

Av Finn Harald Sandberg

*Tavlene er fali greier
det ...*

Rita Wøhni Grytnes (55) er Norges første kvinnelige instrumenttekniker offshore og har jobbet i Nordsjøen i mer enn 30 år. Da er det vel på sin plass å si at hun er en del av et kulturminne?

Rita ble ansatt i Amoco høsten 1982 og hadde sin første tur ut på Valhall-plattformene allerede i oktober samme år. Feltet ble satt i produksjon 2. oktober, så det er sannsynlig at Rita var en av de aller første som kontrollerte at alt gikk som det skulle.

- Min far var sjømann, og jeg ønsket å være litt som ham. Jobbe på sjøen, altså, sier Rita, som lenge syslet med tanken på å bli telegrafist.

Den gang var det å jobbe som «gnist» på skip et vanlig yrke for jenter som ønsket å jobbe til sjøs og kanskje se litt av verden. Men sikker var hun ikke, og etter videregående med studieretning svaktstrøm/elektro, tok hun to år fri fra skole. Blant annet var hun i USA som au pair et års tid. Vel hjemme igjen sto valgets kvaler mellom å bli flygeleder med utdanning i forsvaret eller en annen teknisk utdanning. Hun valgte Horten Yrkesskole og automasjon.

Horten var ingen oljeby, og de fleste ungdommene her tenkte ikke i retning av å jobbe innenfor oljevirkosomheten. Men da klassekameratene fikk jobbtrening ved lokale bedrifter, valgte Rita å ta sikkerhetskurs. Kanskje var ikke drømmen om å jobbe i havet helt glemt.

Det skulle svare seg å ta kurset. For da Amoco like etter annonserte ledige stillinger som instrumentteknikere på plattform, var ikke ungjenta sen om å søke, og som eneste jente blant søkerne fikk hun jobb som junior instrumenttekniker på Valhall.

- Og her har jeg vært siden, sier Rita, som etter hvert fikk tittelen automatiker med fagbrev fra 1991.

Det var flere jenter på Valhall, men de fleste jobbet i de mer vanlige kvinneyrkene som cateringpersonell, sykepleiere og sekretærer.

- Det var en annen jente her som også hadde et typisk mannsyrke, minnes Rita. - Hun jobbet som driftsoperatør, men flyttet senere til Draugen-plattformen der Shell er operatør.



Første tur til Valhall.

Olje-yankees

Dette var tidlig på 1980-tallet, og miljøet var preget av amerikansk pioner- og roughneck-mentalitet. Men Rita tenkte ikke så mye over at hun var en jente i et «tøffing»-miljø. Gode kolleger og god opplæring gjorde at hun stortrivdes i jobben, men hun kjente litt på at hun som jente måtte bevise at hun dugde, og gjøv derfor løs på arbeidet. Til slutt fikk hun beskjed om å «ikke skru så fort».



På sikkerhetskurs.

Alt må sjekkes...



Rita kan fortelle om olje-yankees fra den første tida i Nordsjøen, hvor jenter med hjelm og kjeledress kunne oppleves veldig fremmed av de fleste. En dag hun drev og skrudde på et av panelene, kom det fra en av de mer markante lederne om bord:

- Hey, don't play with the fire and gas panel!!»

Eh.. play? Tenke Rita og følte seg ikke så høy i hjelmen akkurat da.

Amerikanere som jobbet på plattformene hadde titler som tool-pusher, tourpusher, derrickman og drillers – tøffe typer med stickers og

tallybook. Og så var det såkalte roustabouts og roughnecks, arbeidet «på golvet» (eller floor'n som var den lokale betegnelsen) i jobber som stort sett bare krevde fysisk styrke som erfaringsgrunnlag.

Sigar og helikopter

I dag høres det utrolig ut, men på 80-tallet røykte man over alt innendørs på plattformene og til og med i helikopter på vei ut i Nordsjøen. Flere av passasjerene klagde på dårlig innemiljø, spesielt når folk satt og dampet på sigarer under hele turen. Etter hvert ble det heldigvis slutt med havansere, og senere også med røyking generelt.

Ekteskap og livsstil

Rita hadde jobbet i Nordsjøen i vel et år da hun traff sin store kjærlighet Rollef og de giftet seg i 1990 på en ferietur til Kypros.

- Ritualet ble gjennomført på Ordførerens kontor med engelsk tekst og med sterk gresk aksent. Vitner var tatt med hjemmefra, minnes hun.



En nuss for Rolffe.

For Rita og Rollef ble det det å jobbe ute i havet en livsstil. Sammen har de to nå voksne gutter. Mens guttene var små, jobbet Rita deltid. Da Rollef kom hjem fra Nordsjøen, dro Rita ut på jobb. Hun jobbet en uke på og fem uker fri.

- Dette fungerte bra for alle i familien. Vi fikk tid både med sønnene og med hverandre, sier Rita.

Kjekk jobb for kvinner

I dag er det flere jenter innen tekniske fag på Valhall-plattformene, men Rita er fremdeles den eneste operatøransatte kvinnelige automatiker på feltet.

En automatiker har ansvar for vedlikehold, drift, sjekk og kalibrering av alt prosessutstyr. Dette består av ventiler, kompressorer og målere for både væskenivå, trykk og temperatur. I tillegg kommer alt utstyret som trengs for overvåkning av brann og gasslekkasjer.

Kjekk jobb, påstår hun. Som Rita sjøl sier: «Jobben passer perfekt for jenter!». Jeg kan trygt anbefale en slik jobb.

Den aktive damen har slett ikke tenkt å legge skrujernet på hylla ennå og den erfarne automatikeren vil nok sørge for at Valhall-feltet drives trygt og effektivt i mange år til.

På jobb på Valhall.

